

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Månadshummer 2819

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 16.

Stockholm den 20 April 1911.

4:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{2}$ år .. kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år .. kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " " " 3: 50 $\frac{1}{4}$ " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1911, F. Englunds Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonnspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
--	---	--	--	--

Till Lotten Dahlgren.

Den 23 april 1911.

Till de vänskapens, erkännandets och hyllningens Tord Dagny har lyckan bära fram till Lotten Dahlgren på hennes 60-årsdag vill dess redaktion blott föga ett tack för hennes under långa år uthålliga och oförtröttade arbete som tidskriften Dagnys redaktör; ett tack för att hon røjde väg och byggde grund; ett tack för att hon förstod att länka fast det goda i det gamlas traditioner vid det nya, det plats kräfvande, och därmed ge detta jordmån och växtkraft, hvarförutan intet spirar och mognar till skörd.

* * *

Mitt starkaste intryck när jag tänker på Lotten Dahlgren och huru hon med oförfärdadt mod uppträd till försvar för rättfärdighetens idéer är beundran för en personlighet, som med frikostigt begagnande af de härliga vapnen kvickhet och humor kunnat, huru höga än indignationens vågor gått, föra en ädel strid.

Tack, Lotten Dahlgren!

Gertrud Adelborg.

Till Lotten Dahlgren frambär jag härmed ett dubbelt tack: först för all glädje, värme och kunskap hennes nobla författarskap bragt äfven mig; vidare för det personliga samarbetet i styrelsen för

»Sv. Riksförbundet för sedlig kultur». Hennes fina takt, säkra omdöme och råd hafva känts som stöd och vägledning, framför allt i heta kampdagar, då hon modig stod kvar i stridslinjen utan att låta sig skrämmas, utan att svika. Trots tidskräfvande författarskap har hon alltid haft timmar för detta förbunds intressen.

Den högt uppburna författarinnan, den karaktärsfasta kvinnan med den varma hågen, det rika hjärtat bringar jag mitt tack och min hyllning.

Cecilia Bååth-Holmberg.

Många tankar gå till dig den dag du fyller sextio år, kära Lotten, med tack för hvad du varit och gifvit. Få torde dock ha mer att tacka dig för än jag. Jag satt så länge stum och tveksam, längtande att dela med mig af mitt rika arf men misströstande om möjlighet och förmåga att göra det så att det verkligen blef till glädje för andra. Då kom din kära, vackra bok, din »Ransäter», och visade mig den väg jag trefvande men förgäfves sökt. Just så, det kände jag genast, så enkelt och varmt, så kärleksfullt och förtroligt, så stilla och anspråkslöst måste den skatt man fått i förvar bäras fram för att finna vägen till människors hjärtan. I allt detta står du alltjämt för mig som en oupphunnen förebild — men visst är att om »Ransäter» icke varit, skulle ej heller »Solnedgången» någonsin blifvit skrifven, än mindre, därom är jag viss, så läst och förstådd som den nu blifvit. Du har ej blott visat mig vägen utan äfven jämnat den för mig. Kanske förstår du nu hur mycket jag skulle vilja säga, då jag förenar mina tack-sägelse med många andras och på samma gång önskar dig arbetskraft och arbetsglädje under många kommande år!

Anna Hamilton Geete.

Tack för att Du med öm pietet lyft en flik af slöjan från den gamla tidens anlete, tack för att Du förstått, att de klokt afvägda små detaljerna, som staffage till det stora och gripande, bilda den verkliga helheten; tack för egen del, därför att jag genom Dig fått se den äkta humorn och med rörelse fått blicka in i ett varmt hjärta.

Amanda Kerfstedt.

Hvem kan nämna Lotten Dahlgrens namn utan att höra ett eko af visorna och de glada skratten från gångna tidens Ransäter — utan att se skynta förbi alla idyllens lefvande gestalter, svärmiska ynglingaprofiler, skälmska eller drömmande lockhufvuden? Konsten att aflyssna gamla bref det lif som en gång pulserat genom dem och göra det åskådligt på nytt, den konsten är Lotten Dahlgrens. Många intressanta gulnade buntar ligga ännu och vänta på att den lilla värld de gömma skall lösas ur sin för-

trollning af en hand så lätt och säker som Lotten Dahlgrens. Mätte de ej få vänta förgäfves!

Sigrid Leijonhufvud.

I vår solfattiga Nord behöfva vi allt det yttre och inre solljus vi kunna få. Hela vår varelse riktigt trängtar därefter. Humorn, den äkta, varmt mänskliga humorn, är en solstrimma, som ger färg och behag äfven åt en i sig själf enformig omgifning. Denna lyckliga gåfva träffar man dock dessvärre hos alltför få människor. Hos Lotten Dahlgren möter man den alltid och därför verkar hon ständigt uppfriskande. Med henne blir det allvarliga samarbetet lätt och den sällskapliga samvaron glad, ty hennes blick på lifvet är vänlig och god, hennes kvickhet aldrig skarp och sårande. Humorn skall ock förmå hålla henne ung ännu i ålderns dagar, till glädje för alla dem, som varmt äro fästade vid henne.

Agda Montelius.

När Lotten Dahlgren och undertecknad för ett antal år sedan valdes till sekreterare och ordförande i sällskapet Nya Idun, voro vi båda energiska i våra försök att afböja dessa hedersposter, men otvifvelaktigt var Lotten Dahlgrens motstånd det vida mindre berättigade, ty det kan ej ha funnits mer än en mening om att hon visade sig ypperligt fylla sin plats. Hvem af Nya Iduns medlemmar minnes icke hennes anföranden — oftast humoristiska, alltid konstnärliga till formen och till utförandet! Säkert var det mången som likt mig tänkte, att Fredrek på Rannsätts dotter skulle ha blifvit en utomordentlig karaktärsskådespelerska, ifall hon valt den banan. Hvarmed jag ju dock icke afser något beklagande att denna bana icke blef hennes. Lotten Dahlgrens lif har, sådant det gestaltat sig, bragt allt för mycket gagn och glädje till många för att lämna rum för några beklaganden i den vägen!

Anna Maria Roos.

»Sjutton år tror jag visst att det var», som Lotten Dahlgren var Dagnys redaktris och i den egenskapen nära förenad med arbetet på Fredrika-Bremer-Förbundets byrå. Från denna tid står hennes bild för mig såväl i allvar som i skämt, i träget arbete och i gladt kamratskap. Det är också som vän och kamrat jag vill foga några ord till den hyllning, som i dag bringas henne.

Jag blir varm om hjärtat när jag tänker på Lotten Dahlgren! Hur strålande vänlig kom hon inte på sina bestämda redaktionsdagar från sitt hem på Djursholm och med henne alltid en frisk fläkt, en smula sol in i vår — i det afseendet — bra nog vanlottade byrålokal. Jag ser henne ännu träda in med en knippa vackra blommor i handen, hvilka hon med glad frikostighet strör omkring sig på de olika skrif-

Juvel- Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

DAGNYS LÄSARE
 böra gynna
DAGNYS ANNONSÖRER

borden. Så försvinner hon in i den »förnämt afskilda» redaktionslokalen, som hon helt humoristiskt kallar sitt lilla halfmörka krypin. Här gällde det ofta nog att sätta sig in i tunga förhandlingar och omständliga kommittébetänkanden för att delgifva Dagnys läsare innebörden af någon på dagordningen stående »fråga». Jag kunde då ibland bli inkallad till rådplägning. Och som jag inte kunde undgå att veta hur mycket närmare hennes intressen lågo åt andra håll, t. ex. de rent litterära, kände jag verklig beundran öfver hur gladt och tåligt hon underkastade sig tvånget att enbart referera eller objektivt framhäfva synpunkter, allt under det hon utbad sig kritik och — om den presterades — aldrig tröttnade att göra strykningar eller tillägg. Hos den borna författarinnan var denna anspråkslöshet lika rörande som det tålmod, hvarmed hon genomgick och satte pli på hvad någon oefaren hand skrifvit.

Och i de muntra, festliga lag, som ganska ofta förekommo under förbundets ungdomsår — hur var hon icke där medelpunkten, den som med sin kvicka satir och sitt goda hjärtas humor beredde oss verkliga högtider af skratt! Hur många fingerade telegram, uppdiktade intervjuer och skämtsamma hyllningskväden har hon icke på sitt samvete! Ett i sanning rikt arkiv, som vi hoppas att släktdokumentens utgifvarinna »af Guds nåde» icke alltid skall låta vara igenlåst.

Men det var endast om vännen och kamraten jag skulle »vittna», och om än torftigt och svagt, kan det vara något med ett sådant vittnesmål när den, som aflägger det, kan försäkra att kamratskapet varit henne till oförgätlig glädje och verkligt gagn.

Ett ur hjärtat gående tack till Lotten Dahlgren och en varm önskan att hon länge än må få njuta af det bästa lifvet har att bjuda — arbetsglädjen och förmågan att sprida lycka!

Sigrid Ulrich.

Notiser af intresse.

Kvinnorna i Kantonen Zürich ha erhållit rösträtt till »Gewerbliche Schieds-gerichte» (handelsdomstolarna).

Senaten i Illinois har med 31 röster mot 10 antagit en motion om K. P. R., som innebär att kvinnor i hvarje stad eller köping, där motionen går igenom vid referendum, skola få rösta på alla statens tjänstemän utom polismästare och fredsdomare.

Ryska Duman diskuterar en motion om rösträtt åt kvinnor i vissa landtkommuner.

Insänd litteratur.

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Fru Julias man med flera berättelser.** Af *Anna Wahlenberg*. — **Om fattigvård och fattigvårdsmål.** Handbok rörande fattigvårdsprocessen och den därutinnan utbildade rättspraxis till tjänst för fattigvårdsstyrelsen m. fl. Af *Gustaf Bergström*, länsnotarie, vice häradshöfding. — **Vår tid.** Af *Gustav Bang*. Häft. 10 & 11.

A.-B. Svenska Nykterhetsförbundet, Stockholm: **Folkets bildningsarbete.** Erfarenheter och uppslag. Af *Oscar Olsson*.

Social-hygieniska fabrikskonsulenter.

Vid den konferens för diskussion af arbeterskeförhållanden, som i november förra året hölls i Stockholm, sökte man på flera sätt framhålla vikten af att arbetare och arbeterskor inom industrien få utföra sitt arbete under för deras hälsa och trefnad gynnsamma förhållanden. Det bör ju, kan man tycka, ligga just i arbetsgifvarnes intresse att göra sådana anordningar på arbetsplatserna, att personalens hälsa och arbetslust befordras, i stället för att, såsom på många håll verkligen sker, hälsan hos arbetarne undergräfvades och arbetslusten stäcks genom i sanitärt afseende usla förhållanden.

Dålig renhållning, bristande utrymme, öfverdrivet lång arbetstid, frånvaron af matrum eller otrefliga sådana — och mycket annat bidrager ingalunda till att öka personalens arbetsglädje och arbetsförmåga, snarare tvärtom. Den som något känner till hur det kan se ut, särskildt i mindre fabriker och syateljéer, men också i stora, väl ansedda, industriella verk, hvilken förvånande likgiltighet för snygghet och trefnad och hvilken okunnighet om hygienens enklaste fordringar man finner hos både chefer, arbetsledare och arbetare, kan icke förvåna sig att klagomål öfver låg arbetsintensitet ofta höras.

Det är ju den ojämförligt längsta tiden af sin dag — vanligen 10—11 timmar och vid övertidsarbete mer — som arbetarne tillbringa på arbetsplatserna. I många speciellt kvinnliga yrken, t. ex. konfektions- och modistyrkena, är arbetstiden under säsongen oerhördt lång, men just i dessa yrken bruka lokalförhållandena och renhållningen vara rätt dåliga. Att från tidigt på morgonen till kl. 11—12 på natten vistas i en illa ventilerad lokal — som många sömmerskor måste göra under säsongbrådskan — och sedan gå hem till en kanske lika ohälsosam bostad måste ju verka undergrävande på hälsan, lika väl som frånvaron af bestämda eller tillräckligt långa raster och ordentliga måltider göra det.

En del yrken äro i sig själva hälsofarliga, men genom iakttagande af vissa försiktighetsmått kan arbetaren hålla sig motståndskraftig mot giftets eller dammets inflytande och till förekommande af olycksfall i arbetet äro en hel del skyddsapparater uppfunna. Vid besök i tyska fabriker frapperas man af de ständigt återkommande skyddsanordningarna och de öfver allt anbragta tryckta anslagen med råd och regler angående yrkesfaran, medan också förvaringsskåp för kläder, tvättställ och badrum finnas i stor utsträckning.

Det förslag till revision af vår yrkesfarelag, som utarbetats, innehåller som bekant många bestämmelser till befordrandet af hygien i fabriken och till förekommande af missbruk af arbetskraften, och då yrkesinspektörernas antal ökas, bör ju också bättre kontroll än hittills kunna utöfas. Särskildt genom de blifvande kvinnliga yrkesinspektörerna väntar man att renhållningen i arbetslokaler och kvinnornas arbeterskeförhållanden skola förbättras, att hygieniska kunskaper skola spridas bland arbet-

skorna och något kunna uträttas äfven till förbättrande af deras lefnadsförhållanden.

Men huru förträffliga de af lagen föreskrifna åtgärderna än äro, kräfvades det dock af den arbetsgifvare, som till egen nytta vill befordra sin arbetspersonals hälsa och arbetsförmåga, att han äfven på annat sätt sörjer för arbetarne. Genom att skaffa dem goda bostäder, genom understöd till klubbbar och sjukkasor, genom anordnandet af bibliotek och föredrag, genom att på arbetsplatsen ordna god mathållning, genom att gifva dem semester o. s. v., visa redan många arbetsgifvare i vårt land sitt intresse för personalens bästa. Skolor och utbildningskurser för arbetarebarnen, sjukstugor, sanatorier och ålderdomshem finnas också vid några af våra större bruk.

Men i de stora industriländerna, främst i Förenta Staterna men i stor utsträckning äfven i England och Tyskland, har man på ett hos oss oanadt sätt lyckats att såsom nödvändiga och naturliga införa en hel del anordningar i fabriker, affärshus och andra industriella företag, hvilka vi ännu, där de förekomma, anse såsom bevis på arbetsgifvarens ovanligt stora humanitet.

Men det är ej blott för att den moderna hygienien kräver det, ej heller för att vara hygglig mot sitt folk, som den amerikanska arbetsgifvaren inför de mest rationella anordningar i fråga om renhållning, ventilation, bekväm arbetsställning o. s. v. eller anslår stora summor till personalens höjande i fysiskt och kulturellt afseende, han gör det helt enkelt därför, att det "betalar sig". Och så väl i Förenta Staterna som i de europeiska industriländerna gör sig den principen mer och mer gällande, att i ju större utsträckning arbetarnes eget intresse och egen medverkan tages i anspråk för anordningarna till deras nytta och trefnad, desto lyckligare är detta för förhållandet mellan arbetsgifvaren och arbetaren.

Så har så småningom vid fabriker och industriella verk, och äfven i stora mode- eller andra affärshus uppstått som ett särskildt socialt departement; det sociala arbetet till personalens bästa har måst sättas i system och fått sin särskilda ledare. Man har hos firman anställt en person, man eller kvinna, med social-hygienisk utbildning, hvars uppgift är att leda och ordna de s. k. välfärdsanordningarna och på samma gång vara som en mellanhand mellan arbetarne och chefen, befordrande deras gemensamma intresse och tjänande bägge parterna.

I Amerika har man kallat dessa personer "social secretary", i Tyskland, där det varit endast kvinnliga, "Fabrikspflegerinnen", och här i Sverige har det blifvit föreslagit att de skola kallas "Social-hygieniska fabrikkonsulenter", med endast det sista ordet som hvardagstitel.

En sådan persons uppgift blir naturligtvis af rätt mångsidig art och ställer sig nog olika vid olikartade fabriker, samt olika i städerna och på landsbygden. Så hade en "Fabrikspflegerin" i Berlin bl. a. i uppdrag att skaffa de kvinnliga arbetarne bra bostäder, medan en annan, anställd vid en textil fabrik på landet i Sydtysskland, var värdinna för fabrikkens eget arbeterskehem. Den förra hade hand om biblioteket, var besökare för fabrikkens sjukkas, hade uppsikt öfver de minderåriga arbetarne under deras

raster, kontrollerade mathållningen vid fabriken och fanns hela dagen i sitt mottagningsrum i fabrikslokalen.

Den senare hade sin bostad i arbeterskehemmet, där hon träffades på bestämda tider. Hon hade äfven att till alla fabrikkens arbetare lämna första hjälpen vid olycksfall, att ordna regelbundet återkommande samkväm och fester för alla fabrikkens arbetare, hon var medlem af bibliotekets och sjukkasans styrelse, hade startat en Kindergarten, en trädgårdskurs, undervisning i barnavård m. m. Till henne gingo både de gifta och de ogifta arbeterskorna, och äfven männen, för att begära råd och få hjälp i bekymmer. Och fabrikkledningen sade sig nu ej kunna reda sig utan henne.

I ett stort affärshus, där man sysselsatte några hundra kvinnliga biträden såsom försäljerskor, kassörskor, kontorister, sömmerskor och modister och där den sedliga andan var mindre god, anställdes en dylik "konsulent". Inom några månader var tonen bland biträdena en helt annan, på samma gång som flera förbättringar i deras arbetsförhållanden införts. Frukostrummet, förut belamradt med allt möjligt skräp, hade blifvit uppsnyggadt med dukar på borden, bekväma stolar, gardiner för fönstren och växter. Maten serverades trefligare, och böcker och tidskrifter funnos att låna. En afton i veckan hade man klubb, då en af de större sysalarna uppläts och på bästa sätt möblerades om till salong. Då diskuterades, lästes högt, muciserades och lektes, men det var flickorna själva som hade arrangemangen om hand och "fröken" var visst icke alltid närvarande.

Chefen för affärshuset sade, att biträdena voro både mera intresserade af arbetet och mera hyfsade i sitt sätt, sedan denna "fröken" anställdes. Flickorna å sin sida förklarade, att om "fröken" ej funnits, skulle ingen kunna hjälpa ut på platsen. Denna person hade alltså lyckats att bli till nytta för såväl arbetsgifvaren som hans personal.

Hvilka kvalifikationer en "fabrikkonsulent" bör hafva, är nog icke godt att säga, mycket beror säkert här som i allt socialt arbete på personligheten. I Amerika har man anordnat särskilda kurser för utbildning till dylik verksamhet, i England och Tyskland finnas ju sociala skolor, som utbilda för praktisk social verksamhet på olika områden, och hos oss finns C. S. A:s sociala utbildningskurs.

En tacksam uppgift, om än ganska krävande och ansvarsfull, blir säkert en sådan konsulents. För att passa till den fordras nog främst en viss erfarenhet af lifvet och människorna, ett godt sätt, opartiskhet och takt. Men naturligtvis också en viss bildning, kunskap i sociala frågor och praktisk duglighet.

Säkert finns det rätt många kvinnor, som känna sig lockade att ägna sig åt en verksamhet af detta slag. Men kunna vi hoppas att våra svenska arbetsgifvare komma att anställa social-hygieniska fabrikkonsulenter?

Gerda Meyerson.

Sprid Dagny!

Den patenterade PUFFSÄNGEN

är delvis tillverkad af stål samt ytterst stark. Den har därjämte ett prydligt utseende, och passar för alla hem både i stad och på landet.
Begär priskurant.

PER FROMS MEK. VERKSTADS A. B.,
Mäster-Samuelsgatan 34, STOCKHOLM.

ORS! Säljes äfven i alla möbelfärrer.

Freja-Magasinet. Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

Till förlikningsbillens historia.

Det förljudes, att Mr Asquith nu bestämdt förklarar att regeringen icke ämnar "upptaga den tid — fredager den 5 maj — som är anslagen till andra läsningen af Förlikningsbillen".

Det förljudes också, att finansministern, Mr Lloyd George, ämnar stödja förlikningsbillen i dess nya formulering, och hans hustru Mrs Lloyd Georges talade förliden vecka för K. P. R. samt förklarade, att "det var rättvist och billigt och måste komma". En tilldragelse, som är af allra högsta intresse, är det beslut som nyligen fattades af stadens råd i Dublin. Det beslöts nämligen, det Mayorn af Dublin skulle begagna sig af det privilegium han jämte Londons Mayor äger att framlägga en petition direkt till Underhuset.

Den egendomliga och för kvinnorna högst betydelsefulla resolutionen lyder i sin helhet sålunda:

"Det beslutes: att en petition må uppsättas, bekräftas med stadens sigill och framlämnas till Parlamentet för att begära, att den motion om kvinnans politiska rösträtt, som nu är väckt i Parlamentet, må befordras till lag under denna session;

att stadens sekreterare och juridiska ombudsman genast må uppsätta petitionen;

att Lordmayorn tillika med de tjänstemän och medlemmar af stadens råd som är tillbörligt må framlägga sagda petition till Underhuset;

samt att Lordmayorns och hans sagda ledsagares rimliga utgifter må ersättas af stadens medel."

Det gick ändå!

Ett litet utkast, kanske uppslag, af H. W—dh.

Med största nöje bereda vi plats för nedanstående i förhoppning att det ej endast må blifva ett "uppslag" utan äfven ett verkligt "utbyte" för en och annan.

— Det går inte, Helfrid. Jag får allt lof att slå tanken på resan ur hägen!

Den talande suckade, och de bägge väninnorna sågo på hvarandra med sorgsna blickar. De voro ett par småskollärarinnor från en långt afsides belägen landsända, båda ifriga rösträttskvinnor, och så snart de hört talas om den stora rösträttskongressen, som under loppet af sommaren skulle hållas i hufvudstaden, hade de kommit öfverens om att på allt sätt försöka spara och arbeta för att om möjligt kunna deltaga i den. Men oförutsedda utgifter hade stött till för den ena, och då tiden för kongressen allt mer närmade sig, såg hon sig, som sagdt, ej i stånd till att kunna företaga färden. — Pengar till själfva resan samt till afgifter för kongressen och litet däröfver har jag nog, tillade hon. — Men det är bostaden som blir dyr samt maten, då man måste äta ute.

Bägge grubblade en stund under tystnad. Plötsligt ljusnade Helfrids drag. — Hör på, Agda, utbrast hon, — jag har en idé. Låter den sig utföras, kunde du kanske ändå komma med på kongressen. Ditt lilla hem här, Talludden, är ju förtjusande vackert beläget. Säkert skulle någon vilja hyra det eller rent af utbyta det, som kanske ginge lättare, mot någon liten lägenhet i Stockholm under den tid kongressen varar och kanske något däröfver.

— Kan hända det skulle kunna gå för sig, började Agda, upplifvad af den utsikt förslaget erbjöd. — Men hur tror du väl man skall kunna vara i stånd att finna på någon, som vore hågad för ett sådant utbyte?

— Å det vore väl inte omöjligt, vi kunna ju annonsera, kanske lämpligast i Dagny. Den läses säkert af en hel del människor, som vilja lämna Stockholm till och med under kongressdagarna. Apropå det, tänk om någon funnes, som ville förmedla sådana hembyten. Säkert finnes det många liksom vi, hvilka gärna skulle vilja vistas någon tid i hufvudstaden, men måste försaka det på grund af de stora kostnader ett sådant besök medför. Och samtidigt sitta kanske personer i Stockholm och längta efter några veckors landtvistelse som efter ett oupphinnligt mål, emedan de icke ha råd att betala afgifter på pensionat eller kurorter. Kunde jag skriva något därom t. ex. i Dagny — men nej, nu blifva mina planer allt för högtflygande. Låt oss i stället författa en annons, hvars följder vi må hoppas bli de bästa.

En varm vårdag någon tid därefter kom Berta Malm, anställd på Löfkvist & Co:s kontor i Stockholm långsamt och pustande uppför de fyra trappor, som ledde upp till hennes lilla hem vid Östermalmsgatan. — Åh, mor, suckade hon till denna, som väntade henne med middagen, — när jag tänker på att vi skola vandra upp och nedför dessa förskräckliga trappor hela sommaren blir jag alldeles förtviflad.

Modern steg fram till henne. — En liten tid slipper du dem ju ändå, sade hon, — du får ju ledigt i juni, och då måste du försöka att komma bort något.

Berta teg ett ögonblick, hon hade redan ångrat hvad hon sagt. — Du vet mor, att jag ingenstans reser, då inte du kan komma med, sade hon kort.

Modern smekte henne. — Och du vet också, att något sådant inte går för sig, sade hon stilla. — Vi ha inte råd att betala borta för oss båda två. Och dessutom, det är inte jag, som behöfver hämta nya krafter utan du, som arbetar.

— Och gör inte du det, håller hemmet i ordning och allt sådant.

— Låt oss inte tala därom, afbröt modern. — Kom i stället och ät, middagen är färdig. —

En stund senare, då sysslorna efter middagen voro avslutade, satte modern och Berta sig att hvila en stund. Berta grep Dagny, som nyss kommit, och började skära upp den. Därunder föllo hennes blickar på en annons. Hon läste den en gång, två gånger och därunder vidgades hennes ögon under oafslätligt tankearbete.

— Hör mor, utbrast hon slutligen, — här står en annons, som är som skriven precis för oss! Och hon läste med af ifver lätt darrande stämma:

"I naturskön trakt med tillfälle till sjöbad och skogspromenader finnes liten enkel lägenhet, som under en del af juni månad och möjligen längre tid utbytes mot liknande i hufvudstaden. Svar" o. s. v. — Hvad säger du härom, mor? En sådan landtvistelse skulle vi väl ändå kunna bestå oss. Järnvägsresor kosta ju inte mycket, och lefnadskostnaderna ställa sig alltid billigare på landet än i Stockholm, så därvidlag kunna vi ju rent af göra besparingar. —

En härligt vacker junidag sutto fru Malm och Berta på ett tåg, som ilade söderut. Vid Gnesta stod ett annat och väntade. Under en sekund blickade ett par ögon ur en kupé mot Berta. Men hon visste icke, att de tillhörde den, som glad och förväntansfull gick att under några veckor taga hennes hem i besittning, på villkor som gjorde det möjligt både för henne och hennes moder att under tiden få andas litet landluft.

Litteratur.

Blommande träd. Af *Anders Österling*. Albert Bonniers förlag, Stockholm 1910.

En liten diktsamling af fagraste lyrik, skär som vårens äppelblom med blida stilla tankar, väckta till lif vid "Minnet af ett träd," "Betraktandet af ett rågax", "Trädens sus" o. s. v., med hvilka författarens diktardrömmar finna ett själssamband och fylla med lif och poesi. Det är en homogen harmoni i denna lilla diktsamling, som verkar betagande. Man har svårt att framhålla någon af dikterna särskildt, de äro alla lika fina i formen och lika skära i färgen, som målade i ljus pastell; kanske skulle det i så fall vara nummer III af cykeln "Dryaden" med de fagra slutorden:

Daggiga minuter
sväfva oss förbi,
dina klara ögon stannar ljuset i,
under trädens snöfall dig i famn jag sluter,
stilla träd som blomma blifva äfven vi.

Ord af dagdroppsglans, betecknande för hela det exquिसita dikthäftet, som kvantitativt utgör en ringa skörd för åren 1907—1910 — enligt titelbladets utsago —, men kvalitativt däremot är så mycket mera gifvande, och därmed har man ju allt skäl att låta sig nöja.

Två sagodramer. Af *Per Hallström*. Albert Bonniers förlag, Stockholm 1910.

Begåfningen har ju sin suveräna rätt, vare sig den leder oss ut på ljusa slätter eller in i tankelabyrinter, där det har sina svårigheter att leta sig ut igen, och Per Hallström här i den första af sina två sagodramer, "Önskingarna", användt sig af den moderna symbolik, som kommer en att tänka på bibelordet: "ty här se vi som i en spegel genom ett mörkt tal," och det är ej utan att man, en smula trött på labyrintkrokarna, tillägger: hvarför ej ansikte mot ansikte? Så mycket mera bländad af ljuset efter skuggan blir man af det färgstrålande sago-skimret från "Tusen och en natt", det andra dramat, där "Sheherazades" berättarkonst i förening med Per Hallströms egen låter oss "vaggade på diktens vingar fara i vida länder mot det fjärran blå", lefvande med i orientens hela härlighet, där vi med halfslutna ögon lyckligt drömmande hvila ut efter gissningsförsöken till det första dramats många dunkla gåtor, vederkvickta som törstande vandrare af en läskande källdryck.

S. E—d.

Kungliga svenskarna ägde ett egendomligt sätt att behandla detta, som de kallade *K v i n n a n* och som, när man undersökte det, blef luft och ingenting. Ty man såg dem aldrig gentemot kvinnor realisera det, de ständigt ägnade *K v i n n a n* i ord.

Ludvig Nordström («De tolf, söndagarna»).

Fragment ur ett kvinnoöde.

I.

När vandaler ett par hundra år efter Sophia Brahes död vid förstörelset af Torrlösa grafkapell, där hon funnit sin sista hvila, slog locket af hennes kista, var allt som återstod af hennes stoft den högra handen, genom en egendomlig tillfällighet helt väl bibehållen. Var än det verk som denna kvinnohand utfört — den förtjänstfulla samlingen af ett sextiotal genealogier — redan i och för sig en bragd stor nog att rädda Sophia Brahes namn från glömskan, så är det likväl hennes längesedan förintade hjärtas trofasta kärlek, som längst skall lefva genom tiderna.

För att tysta dem, som högljudt förkunna att lärdom och vetenskapliga sysselsättningar döda den äkta kvinnligheten, hvarmed väl får förstås kvinnans förmåga af kärlek och själfuppoffring, kan man blott peka på Sophia Brahe. Hon har visat, att en kvinna med hufvud på intet vis behöfver vara en kvinna utan hjärta. Så dåraktigt själförgätet, så ungt har hon, den mogna, mer än vanligt upplysta kvinnan älskat den man hon utkorat, äfven när denna kärlek ledde henne i landsflykt, bort från allt, som hon höll kärt, ut i en öken af oförstädd ensamhet och ned i ett djup af namnlöst elände. Denna Sophia Brahes tragiska kärlekssaga har så ofta, fritt utbroderad, fått lämna stoff till romantiska skildringar, att det väl för mången faller sig svårt att skilja dikt från verklighet.

Behållningen af ett enskildt människoöde, om än så betydande, blir ju efter sekler, sedan den ena människo-vågen efter den andra rullat fram däröfver, som oftast endast några söndersmulade fragment. De själfbiografiska dokument, som finnas kvar efter Sophia Brahe, äro också föga mer än trenne: den enastående, i Lund förvarade volymen, hennes berömda släktbok; en lång dikt, egentligen ett bref på hundra vers till hennes älskade, hvori hon högstämtdt tolkar sin kärleks kval och längtan, och slutligen ett för hennes lifs belysning synnerligen gifvande, krönikeartadt bref till hennes syster Margareta Brahe. Versbrevet ha vi att tacka för icke så få värdefulla detaljer från hennes hvardagslif, för andra åter stå vi i skuld till brodern Tycho samt till de få bevarade resterna af dessa båda syskons en gång så lifliga brefväxling. Den långa episteln till systemen, som för dess sorgliga innehåll väl kunde kallas hennes — "Jammersminde", utgör en den allra rikaste källskrift för hennes lifstragiks höjdpunkt. Hvad vi nu med stöd af förut kända fakta kunna läsa oss till ur dessa papper blir, om än högst ofullständigt, så mycket värdefullare som det delvis flyter ur Sophia Brahes egen penna.

Slå vi upp Sophia Brahes, prydligt präntade, stora släktbok på sidan "De Brahers Slegt", finna vi att hon där inregistrerat sig själf sålunda:

"Den fembte Otte Brahes och fru Beatte Billes dater hun heder fru Sophia Brahe, Hun war Twende gange gifft, hendis förste hossbunde hede Othe Thott till Erichs-holm, hans fader hede Thage Ottesen Thott till Erichs-holm, Nees och Sirekiöbing, hans moder hede fru Ellse Ullstand,

Dy hade tillsammans Ehn Eniste Sön, heder Thage Thott till Erichsholm, Danmarks Riges raade — — —

Den anden Sophia Brahes hossbunde han hede Eric Lange etc. — — —”

Och under ”De Langers Slegt” är ytterligare tillagdt:

”Erich Lange till Engelsholm, hans hustru heder fru Sophia Brahe som var Otte Brahes till Knutstrup och fru Beatte Billes datter.

Di haafde ingen børn sammen.”

Har den fina hand som förde pennan darrat, har den skrifvandes ögon fördunklats, då hon i dessa exakta, torra rader sammanprässade ett helt lifs jubel, ångest och smärta? Hvad veta vi — — —.

Med osviktig omsorg och noggrannhet har hon efter från skilda håll inhämtade uppgifter här infört släkt efter släkt jämte minutiösa beskrifningar på deras vapensköldar, mera sällan tillfogande någon personlig anmärkning angående förnämliga anor, ansenligt yttre eller dylikt. Med förklarlig stolthet har hon likväl åt sin afhållne broder Tycho — eller som namnet rättare lyder Tyge — ägnat betydligt större utrymme än åt någon annan.

Efter att ha omnämnt att han, jämte en tvillingbroder som afled, kom till världen som Othe Brahes förste son, fortsätter hon:

”Tyge Brahe hand war en meget lerd mand och hadde Synderlig förfaringh Udij Himelens Loff och Astronomia, Som adschellige hans Optegneller och Schriffter om Nochsom udwijsser, hand drogh Sielfwillig aff Rigit der hand war i hans 51 aar med hustru och Börn thill Pragh i Behmen, war der ehn Thid Lang udij Kejser Rudolphi den 2. Bestilling udij Stoer Acht och Anzeellse, Och Droegh icke Udij Sit federne Land igien.”

Sophia Brahe, som var så känslig att hon en gång icke kunde förmå sig att nedskrifva en afliden kär väns namn, har efter broderns död tydligen icke kunnat tvinga sin penna att göra ett tillägg därom, ehuru hon, då hon år 1626 lät kopiera sin släktbok, har gjort flera rättelser däri.

Född 1556 på Knutstorp i Skåne, var Sophia yngst af tio syskon. Ehuru Tyge redan som barn sändes bort att uppfostras af en farbror och de sålunda icke haft gemensamma barndomsminnen, blef det mellan dessa två syskonbandet knöts starkast. ”När Danmark minnes sin Tyge Brahe, bör det icke glömma den ädla kvinna, som genom anden ännu mera än genom blodet var hans syster. Den lysande stjärnan på den danska himlen var en dubbelstjärna”, säger J. L. Heiberg i sin sympatiska skildring af Sophia Brahe, och han har därmed angifvit grundackordet i hennes lif.

Det är känt, att Sophia redan vid sjutton år ”med klokhet och flit” varit Tyge behjälplig vid en månobservation. Tidigt har hon alltså af sin beläste broder blifvit invigd i ”Himlens Löb”. Tillsammans med Tyge har hon troligen genomvakat mången natt för att med honom studera himlakropparnas gång. Ty hellre än att, som ungdomen då för sed hade, föröda sina nätter i råa dryckesgillen, satt Tyge träget fördjupad i de vetenskapliga problem, som för honom gällde mer än all världens nöjen. Af honom har hon invigts i astrologernas hemlighetsful-

la konst, och när hon vid hans sida handskades med reortor och deglar, har hon af honom fått en inblick äfven i kemiens värld.

Dylika vetenskapliga sysselsättningar ansågos då helt visst ännu mindre passande för en ung adelsdam än för en adelsjuncker. Väckte den unge Tyge åtlöje och anstöt för sin lärdom och sitt därpå stadgade och från hans jämbördiga bjärt afstickande väsen, så har systemen knappast heller gått fri för spefåglarna. Det var därför familjen angeläget att se henne rikt och förnämt gift, måhända skulle lärdomsgrillerna då förflyktigas.

Vi veta icke om den tjuogoettåriga jungfru Brahe var en lycklig brud, då hon räckte Othe Thott till Erichsholm (nuvarande Trolleholm i Skåne) sin hand. Stor sannolikhet finnes dock för att det var ett af tidens vanliga konvenanspartier. Lyckan blef i alla händelser icke lång. Redan 7, enligt andra 11 år senare satt Sophia Brahe som änka på det stora godset. Ett barn, sonen Thage, var nu den enda ljuspunkten i hennes tillvaro. Hur ömt hon älskade denne får bl. a. ett vackert uttryck i det omnämnda versbrevet. Hon berättar där, att hon i stjärnorna läst hans öde, och hon är fullkomligt trygg för att det skall bli det allra bästa, då det är sällsynt att fyra planeter stå i ett så gynnsamt förhållande som de gjorde i hans födelsestund. Men om än stjärnorna uppifrån lofva det bästa, önskar hon att äfven den lägre världen må gynna honom — ”jag beder att människor ville, båd kvinna och man honom älska — beder att han må skonas och älskas af allt på vår jord — ingen välsignelse dock från jord eller stjärnor kan väntas —” slutar hon, ”därför dig beder jag, Gud, att du välsignar min son!” Mänskligt att döma blef hennes bön hörd, ty denne Thage Thott blef en lärd och rik man, fyra gånger gift, och så mäktig och ansedd att han kallades ”Skånes kung”.

Brodern Tyge berättar i ett bref, att systemen under sin änketid först sökte förströ sin sorg och sina många bekymmer med trädgårdsskötsel, en konst hvare han oförbehållsamt erkänner henne som sin mästare. Den trädgård hon anlade på Erichsholm blef med sina sällsynta träd, örter och blomster ett unikum i Norden och väckte äfven utländska kännares beundran. Men då hon icke tillfredsställdes af denna sysselsättning ensamt, återuptog hon sina kemiska studier samt drog praktisk nytta därpå genom att tillverka läkemedel, som utdelades till vänner och fattiga.

”Och som hon alltjämt ställer sig högre och flera mål”, skrifver Tyge, ”har hon ock med sällsynt ifver och energi kastat sig på astrologi, hvartill hennes skarpsinne och hennes geni göra henne väl skickad”. Hennes läromästare i astronomi ser visserligen ogärna att hon befattar sig ”med dessa dunkla ting, som gå öfver en kvinnas horisont”, men som ”hon har en oböjlig karaktär och stor själf tillit och icke vill vara någon man underlägsen i begåfning”, så har hon blott allt ifrigare fullföljt sina vidtgående studier i latinska författares skrifter, hvilka hon låter översätta till tyska, som hon fullt behärskar. Hade hon blott fullföljt sina i ungdomen begynta latinska studier, skulle hon enligt hans tanke ha öfver-

glänst alla andra kvinnor i världen "så väl genom börd, geni och begåfning som goda seder".

"Ty så vidt jag vet har det hittills icke existerat någon kvinna, som vetenskapligt har tillägnat sig och behandlat astrologien, ja, mycket få af de män, som önska kallas lärda, tillägna sig i grund och botten denna vetenskap."

Nu har hon, berättar han vidare, sändt honom ett bref, hvori hon förelägger honom några astrologiska problem, och han finner detta bref af så stort värde, att han anser sig böra införa det i sin samling af astronomiska bref först på danska, såsom hon med egen hand skrivit det, och sedan i latinsk öfversättning. Ehuru nu — "däri finnes mycket, som är betydligt mera lärdt än man kunde vänta af en kvinna, får ingen betvifla att det är skrivet af en dansk adelsdam, utan alla böra veta att hon, så vidt hennes husliga sysslor tillåta, oafslåttigt och outtröttligt sysslar med lösandet af långt svårare uppgifter."

Hela detta bref är ett betyg så godt som något, ett diplom ur Tyge Brahes hand. Hans beundran och tillgifvenhet för den genialiska system framlyser därur gång på gång, och hvad han berättar om hennes hvardagslifs sysselsättningar stämmer väl med hvad hon själf på ett älskligt vis förräddt därom.

Under äppelträden i en trädgårdspaviljong har hon inrättat sitt studierum med ett litet laboratorium. Här kan hon, glömsk af en godsägarinnas många bekymmer, några timmar dagligen ostördt fördjupa sig i alkemiens dunkla irrgångar. Högst sätter hon likväl astrologien och tillägnar sig till sin "gode broders" öfverraskning verkligt gedigna kunskaper däri.

Både långa, lärda och glada utgjutelser ha under denna tid ofta växlats mellan de två i så mycket besläktade syskonen. Icke förgäfvades utgingo båda ur "de lystige Brahers" släkt, och det är känt att Tyge älskade att skriva skämtsamma rimbref till sin syster. "Som du vet," skriver han en gång, "tycker jag mer om att läsa långa bref än att gissa mig fram i ett kort," och eftersom han vet att hon har samma smak, så har han också nu skrivit så långt till henne.

Af hela denna för bådas historia så ovärderliga brev-växling återstår nu endast ett par i Basels universitetsbibliotek bevarade bref. Den forne kungen på Hven hade då dessa växlades, i känslan af eget värde och för stolt att tigga af sin nye landsherre hvad hans förre herre i nåder förlänat honom, dragit i frivillig landsflykt, och frun till Erichsholm, sedan tio år änka, vistades äfven hon af andra skäl på utländsk botten.

Men under de lyckliga år, då den vetenskapliga skriftväxlingen mellan läromästaren och hans elev florerade som bäst, hände det väl stundom att den eldiga, vetgiriga lärjungen betogs af en oemotståndlig längtan efter ett mera gifvande muntligt utbyte af tankar. Och allt oftare lät hon då ett lätt segelfartyg bära sig öfver Sundets glittrande böljor till den fagra ön i dess midt, hvareifrån det stolta Uranienborgs kupoler på långt afstånd hälsade henne välkommen.

Vid ett af dessa besök på Hven var det som hon där

sammanträffade med den älskvärde Eric Lange till Engels-holm från Jylland. Det är icke uteslutet att hon sett honom före sitt giftermål, eftersom hans syster var gift med en af hennes bröder, men nu först under den intima samvaron i lärdomens bostad öppnades hennes ögon för hans många företräden. Denne lärde herre icke endast delade hennes smak för alkemin. Han var formligen fanatisk för denna vetenskap och hade redan nu satt till en stor del af sin förmögenhet på sina experiment i konsten att göra guld. Med sin kända vältalighet — "din tales flydende honning" nämner Sophia den — höll han henne spändt lyssnande till hans teorier, och båda tycks ha trott på möjligheten att "finna de vises sten".

Med ett intresse som aldrig förr i ensamheten på Erichsholm har hon biträdt den jylländske herremannen i Uranienborgs stora laboratorium. Men då deras händer under sysslandet med syror och retorter berörde hvarandra, blef resultatet icke det guld de sökte, utan något vida oförgängligare — kärlek.

Sophia Brahe hade mött sitt öde.

"Som magneten sitt stål, så till dig du mig drager" — — — skriver hon några år senare i sin vissa tro på stjärnornas inflytande öfver människorna, och (den) "som stilla i stjärnorna läst hvad vår bestämmelse var, vågar ej strida mot det som stjärnor besluta, ty huru mycket har ödet ej i kärleken del!"

Det var i sitt andra änkeår 1590, som hon på Uranienborg, med broderns gillande, band sig vid den oemotståndlige Eric Lange. Med den mogna ålderns själfbestämmanderätt trotsade hon den öfriga familjen, hvars samtycke till ett giftermål med den så djupt skuldsatte mannen, det kunde hon icke dölja för sig, aldrig var att tänka på. Själfr var hon nog klok att inse, att ett sådant nödvändigtvis måste vara ställt på framtiden. Men hur länge hennes kärlek skulle komma att prövas, anade hon blott föga.

Lycksalig i det snabbt bortilande nuet, frågade hon för ögonblicket icke efter framtiden. Efter flera möten på Hven och en sista gemensam julhelg på Uranienborg, där de båda under skämt och glam gingo under namnen Titan och Urania, under det Tyge nämndes Apollo, slog emellertid afskedets bittra timma.

Dels för att undgå sina gäldenärer, dels för att en vist fortsätta sitt ruinerande "guldmakeri" för Eric Lange på nyåret 1592 till Tyskland. Bysatt för gäld på olika orter, återvände han aldrig till sitt fädernesland. Det slott han fått i förläning af konungen fräntogs honom, och efter några år öfvergick hans fädernegård Engelsholm till hans svåger Knud Brahe.

I en gammal släktbok af Helwig Kaas finner man följande anteckning om honom: "han hade hopp att göra sin sak god att han ville betala en hvar man hvad han var skyldig. Men när lyckan vill icke, så hjälper ingen vetenskaplighet. Hans godtrogenhet satte honom i skuld."

Det vill af detta synas som om han icke af pur lätt-sinnighet förstörde gods och ägodelar. Snarare har han väl varit en af dessa opraktiska, godmodiga fantaster, som "icke ha hand med pengar".

Annonsera i Dagny!

MÄLARBADET

11 Handverkaregatan 11.

BAD- TVÄTT- och STRYKINRÄTTNING

1:a klass i alla afseenden.

OBS.! Simundervisning f. damer och herrar

R. T. 3814 — 38 15

A. T. 93 43 — 93 44

Medan hennes lyckoriddare i främmande land prövade mängen dust med motgångar och svikna förhoppningar, satt hans trolofvade hemma på Erichsholm och väntade. I afskedsstunden hade han ju med tårar i ögonen bedyrat, att han skulle återkomma påföljande år. Men han kom icke. Hans bref voro tunnsådda, ofta uteblefvo de. I sitt studierum hade Sophia hängt hans bild, och hvar gång hon lyfte ögonen från sina böcker, frågar hon väl tusen gånger om dagen, när hon skall återse det älskade originalet.

Sigrid Platen.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundets Helsingborgskrets hade onsdagen d. 12 dennes sin andra föreläsningaften för arbetarehustrur. Aftonen inleddes med sång af en manskör under anförande af folkskollärare C. Hansson. Därefter hölls föredrag af dr A. Björkman om "Hemmets hygien."

Fredrika-Bremer-Förbundet har den 18—19 dennes hållit sitt årsmöte i Strängnäs. Programmet upptog, förutom de sedvanliga årsmötesförhandlingarna, diskussion öfver kvinnoarbete och kvinnolöner med inledningsföredrag af fil. kand. Axianne Thorstensson samt ett föredrag af fil. dr Kerstin Hård af Segerstad om "Kvinnans ställning inom industrien under medeltiden". Ett samkväm å Hemsolan vid Benninge ingick äfven i programmet. Vi återkomma i nästa veckas nummer med ett utförligare omnämnande af mötet.

Mariestads F. K. P. R. firade förliden vecka Skaraborgs länsförbunds andra årsmöte med en enkel men lyckad festlighet å stadens teater.

Programmet började med ett orkesternummer. Därefter följde ett kåserande föredrag öfver rösträtten, i skämtsam stil utfördt af den kända rösträttsförkämpan doktorinnan Welander. Så kom ett sångpotpourri af Lagercrantz, sjunget af en mindre kör. Därpå följde åter ett par orkesternummer. Allt detta var mycket senteradt, men alla hade ändå det varmaste intresset riktadt på programmets slutnummer — "En enquête i Hades" eller "Pennskaffets intervju".

Så kom den då till sist, och Hadeskvinnorna som ju redan visat sig inom en del andra F. K. P. R. och därför ej äro alldeles okända, intogo redan från början alla, vänner som fiender, genom sitt präktiga tal och sin fagra uppsyn. Det var omöjligt stå emot den blonda ståtliga Hjälmdis, och de följande kvinnotyperna ur gångna tiders historia voro lika fängslande, hvar och en på sitt sätt — den öfvermodiga Sigrid Storråda, den fromma Birgitta, den vemodiga drottning Blanka, den modiga Barbro Stigsdotter, den stolta Kristina af Holstein, den kvicka fru Lenngren, och, sist ej minst, den blida Fredrika Bremer, som illusoriskt återgafs af en ung ättling till en af Fredrika Bremers personliga vänner. Äfven en man hade vågat sig med midt ibland kvinnornas rad, nämligen Birger Jarl, och detta fastän han ej fick Erik den heliges sällskap på grund af att ju denna "hade sina ben i Uppsala".

Den kauske tyngsta bördan hvilade på "redaktören" och "reportern", hvilka dock präktigt skötte sina svåra värf.

Bifallet var stort och stämningen den bästa i den nära

nog fullsatta salongen, i hvilken alla stående sjöngo med då orkestern stämde upp "Vårt land".

Den stämmingsrika aftonen afslöts med en enkel supé på stadens hushållsskola, hvarvid alla de uppträdande närvaro i sina kostymer och där ordföranden för Mariestads F. K. P. R. i ett entusiastiskt tal tackade alla, som medverkat vid den lyckade festen, samt tillönskade F. K. P. R. en lycklig framtid.

Kristianstads F. K. P. R. hade fredagen den 7 april anordnat ett festligt samkväm och inbjudit äfven utom föreningen stående.

Aftonen bjöd på ett rikhaltigt och omväxlande program, som inleddes med musik af fruarna Louise Carlsson och Ellen Hagander. Fröken Elisabet Nilsson höll därefter ett ytterst intressant och med djupaste intresse åhördt föredrag om "Den svenska kvinnan under senaste århundradet".

Så följde några vackra sånger sjungna af fröknarna Gerda Sporström och Ruth Nilsson, och till sist kom en liten enaktspjäs: "De fyra generationerna", som på ett förtjänstfullt sätt spelades af medlemmar ur F. K. P. R. Publiken var talrik och stämningen hela aftonen den bästa. Många "utomstående" förklarade att om de hade så angenämt i F. K. P. R., ville de gärna bli medlemmar. — Ja, målet för vår sträfvan är ju att skaffa Sveriges kvinnor rättvisa och icke förströelse, men komma de blott med, få desnart ögonen öppna för de stora och djupa sanningarna i vårt arbete.

Den af Malmö F. K. P. R. till förmån för världskon-gressen i Stockholm anordnade aftonunderhållningen inbragte jämte kontanta bidrag 900 kr., hvilken summa kommer att öfverlämnas till kongresskassan.

REGNKAPPOR

AV GUMMI

från **Kr. 13,25**

Raglanfacon.

AKTIEBOLAGET

NORDISKA KOMPANIET

Stureplan, Regeringsgatan.

Den ömtåligaste mage fördrager med lätthet och till-godgör sig Vasens (f. d. Nordstjernans) svenska Järnpreparat »Ferrol». Därför verksamast vid blodbrist och allmän svag-het. På alla apotek till 2 kr. fl.

Mjolk dagligen till afhämtning.

Oskummad för 15 öre lit.
Handskummad för 6 öre lit.

Tjock grädde för 90 öre lit.
1ma smör kr. 2,00 pr kilo.

Stockholms Mejeriaktiebolag, Klarabergsgatan 68.

Allm. Tel. Br. 5241.

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4:50 för $\frac{1}{4}$, 2:50 för $\frac{1}{2}$, och 1:25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda avgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I Stockholms tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af STINA QUINT utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerad nummer hvarje vecka, 36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

**GYNNA DAGNYS
ANNONSÖRER!**

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller $7\frac{1}{2}$ öre pr mm.)

FÖRTROENDEPLATS

önskas af medelålders bildad änkefru, affärsvan, med godt sätt. Talar och skriver flytande engelska och tyska. Referenser finnas. Villig att fara till annan stad. Svar t. "Förtroendeplats", Sthlm, Dalagat. 36, 3 tr. till vänster.

Van kvinnlig sjukgymnast

med flerårig praktik o. bästa rek. önskar anställning i familj. Svar "Exam. Gymnast", Tidningskontoret, Humlegårdsgatan 9 Stockholm.

Sjuksköterska

som genomgått länslasarett och Stockholms Epidemisjukhus söker plats på lasarett, sjukstuga eller privat vård. Fina betyger. Svar t. "Syster", Hvetlanda p. r.

Ung barnlös enkefru

önskar förestå hemmet hos bildad ungherre eller änkefru, är kunnig i hushållsöromål och handarbeten samt musikalisk. Svar till "hushållsföreståndarinna", p. r., Vikmanshyttan.

Medelålders hushållerska

önskar plats 24 april, utm. rek. finnas. Kompetent att på egen hand sköta ett hem. Svar till "A. M.", Kneippbaden, p. r.

Ung, bättre flicka

önskar plats i familj under sommar-månaderna att undervisa barn i musik, äfven i vanliga skolämnen om så önskas. Tacksam för svar till "Villig", Jönköping p. r.

Examinerad sjuksköterska

med goda betyg och flerårig vana i sjukvård önskar anställning vid badort eller kuranstalt. Gifver gärna massage och assistens åt gymnast om så fordras. Svar till "Glad och Arbetsam", S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm.

Karriterska

med fint betyg önskar arbete hos landtmätare. Svar till "K", Karlsro, Bondsjöstaden, Härnösand.

Korrekturläderska,

bildad, språkkunnig, önskar plats snarast möjligt, i Stockholm, landsorten eller utrikes. Svar emotses med största tacksamhet till "Daily Mail", Allmänna Tidningskontoret, Örebro.

Ung flicka,

som genomgått Fr. Schartaus handelsinstitut, kunnig i maskinskrifning, önskar plats på kontor eller bank. Svar till "20 år" under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Apotek.

Ung flicka som under snart två år tjänstgjort som tekniskt biträde å apotek och har utmärkta betyg från denna verksamhet, önskar anställning. Svar med löneuppgift till "Praktisk och fortfärdig", denna tidnings expedition, Stockholm.

Bättre flicka

med sinne för ordning och trefnad, kunnig i matl., sömnad m. m. önskar plats att med eller utan matmoder sköta ett hem. Svar till "Van och villig", p. r. Sala.

Som hushållsföreståndarinna

söker 27-årig, bättre, hushållsvan flicka plats i trefligt, helst mindre hem. Svar till "April—Maj", Visby p. r.

Fint bildad änka

34 år, önskar plats som hushållsföreståndarinna. Kan, om det behöfs, lägga hand vid matlagningen, skicklig med all klädsömnad och fina arbeten. Lön ringa, mot att få medtaga en fyraårig tös. Svar till "Gladt lynne", Linköping p. r.

Barnfröken.

Ung flicka, som genomgått 7 klasser i elementarskola, önskar plats i Stockholm i god familj för att hjälpa till med barnens läxläsning och att gå frun tillhanda. Är villig att gifva pianolektioner om så önskas. Svar till "Frisk och stark", Postkontoret, Vasagatan, Göteborg p. r.

Schweizisk Bonne

kunnig i sömnad önskar anställning i medio af april för ej mer än ett barn. Vidare upplysningar å Fredrika Bremer Förbundets Byrå, Stockholm.

Ung, anspråkslös flicka

önskar plats i familj; är villig deltaga i förekommande göromål, önskar anses som medlem af familjen. Betyg finnas. Svar till "N:o 20", Tingsryd.

50-årig dam

önskar efter mångårig verksamhet — som husmoder — i större hem — få komma i ett litet bildadt, vänligt, enkelt hem på landet (Äldre dam eller herre) i mellersta Sverige. Vidare till "Ett litet hem, Linköping.

Plats önskas af en 17-årig flicka

som genomgått högre hushållsskola. Helst hos ensam dam, som sällskap och hjälp, eller ock hos mindre familj. Tacksam för svar märkt "Anna-Greta", Lidingö p. r. eller Rikstel. Lidingö 100.

Bildad flicka

med god handstil, som är kunnig ivtyska och maskinskrifning och har genomgått kurs i bokhålleri önskar plats i hädadshöfdings-, länsmansfamilj e. d. Är äfven villig deltaga i lättare husliga sysslor. Tacksamt svar till "Gladlynt 20-åring", Norrköping, p. r.

Ung dam

som i 7 år innehaft plats å större kontor i Göteborg önskar till hösten platsombyte. Svar t. "Göteborgskontorist", Sv. Dagbladets Annonsskontor, Göteborg.

Ung, bättre flicka

som genomgått 8 kl. läroverk, önskar nu genast eller i sommar plats i familj att undervisa barn eller vara behjälplig med läsläsning. Är äfven villig deltaga i husliga sysslor. Tacksam för svar till "Greta E.", S. Gumælie Annonssb. Göteborg.

Fotografer!

Ung flicka med goda rekommendationer och vana vid stor kopiering söker plats som kopist. Svar emotes tacksamt till "Östlings Atelier, Gäfle".

LEDIGA PLATSER.**Skicklig Stenograf och Maskinskrifverska.**

erhåller väl aflönad plats hos större bolag i lifligt industrisamhälle. Svar angifvande föregående anställning, skolunderbyggnad, hastighet i stenografi och maskinskrifning samt maskinens namn till sign. "Perfect" under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm, f. v. b.

Vid Eslöfs högre samskola

finnes instundande läsår plats för lärarinna i biologi (företrädesvis) och matematik i realskolan. Lön 1,700 kr. Ansökningar torde snarast möjligt insändas till undertecknad, läroverkets föreståndare.

T. Nyström.

Barnfröken, ej under 25 år, bildad och från godt hem, erhåller plats instundande 1 maj för att tillse och vårda 4 barn. Barnjungfru finnes. Den, som är kunnig i sömnad äger företräde. Endast fullt frisk och med goda rekommendationer försedd person torde söka. Sv. m. foto. t. "Fru E. N", Örebro.

Anspraakslös, frisk flicka, något musikalisk och med god handstil samt kompetent att läsa läxor med en gosse i 3 klass, äfven språk, dessutom kunnig och villig deltaga i inomhus lättare göromål. Svar om ålder, lönepretentioner, betyg och foto. till Fru Apotekare Hollenberg, Bollnäs.

Öfversköterskeplatsen

vid Akademiska sjukhusets bröst-klinik i Uppsala är till ansökan ledig nu genast. Tillträde 1 Maj. Löneförmåner: Begynnelselönen 300 kr. med 30 kr. förhöjning pr år till 450 kr. Allt fritt. Ansökan ställd till Prof. G. Forssner inlämnas till sjukhusets husmoder.

Öfversköterskeplats

för i vanlig och sinnessjukvård skolad sköterska ledig vid Vadstena hospital. Tillträde helst 1:sta nästa maj. Vidare meddelar öfverläkaren.

Bildad flicka

frisk och stark, kunnig i vanlig matlagning och som önskar att på egen hand vidare förkofra sig däri, erhåller god plats under sommaren att sköta matlagningen å hvilohem på landet i västra Sverige. Svar med foto., betyg och ref. till "1 Juni". Svenska Telegrambyråns Annonssafdelning, Göteborg.

Vid Ystads högre läroverk för flickor är fr. o. m. nästa läsår föreståndarinne-befattningen

ledig, med undervisningsskyldighet intill 16 timmar i veckan i ämnena modersmålet och engelska. Lön och villkor enligt gällande allmän författning. Alder ej gärna öfver 40 år. Ansökningstiden utgår den 30 april och må ansökningshandlingar insändas till läroverkets inspektor, borgmästare Berndt Petersson, Ystad. (AGB 7341)

Tvänne bildade, barnkära och anspraakslösa unga flickor,

hvilka under husmoderns ledning, vilja utföra alla inom ett hem förekommande göromål erhålla platser 1 instundande Maj. Lön 10 kr. i månaden. Svar med fotografi till "Medlem af familj n". Mölnbacka p. r.

Bildad, anspraakslös och barnkär ung flicka,

som tillsammans med dylik, under husmoderns ledning, vill åtaga sig alla inom hemmet förekommande göromål där ej jungfru finnes, erhåller plats. Lön 10 kr. pr mån. samt anses som familjemedlem. Svar med fotografi till "X" Mölnbacka p. r.

Ung dam

fullt kunnig i svensk, tysk, engelsk och om möjligt äfven fransk korrespondens, stenografi och maskinskrifning, erhåller god plats å härvarande agenturkontor. Tillträde genast. Svar med betygsafskrifter, uppgift om lönepretentioner etc. till "Spannmål" under adr. S. Gumælii Annonssbyrå, Stockholm.

DAGNY, KVINNORNAS BÄSTA PLATSANNONSTIDNING**Vid Uddevalla Elementarläroverk för flickor**

blifva vid nästa läsårs början två lärarinneplatser lediga. Ämnen: för den ena: matematik (på högre stadiet) geografi (äfven på högsta stadiet) och modersmålet (på lägre eller mellanstadiet) samt franska eller välskrifning; för den andra: modersmålet (på lägre och mellanstadiet), kristendom (på lägre stadiet) och franska eller välskrifning (något ulbytte af biämnerna möjligt för båda platserna). Dessutom vore det önskvärdt att eventuella sökande kunde åtaga sig undervisning i sång.

Utbildning: högre kompetens. Lön: i första lönegraden 1500 kr., i öfriga lönegrader enligt lag; dessutom bidrag till sjukkasseafgift. Ansökningshandlingar åtföljda af läkarebetyg och ställda till styrelsen, torde före den 25 April insändas till läroverkets föreståndarrinna.

Vid Praktiska Hushållsskolan i Lund

finns två lärarinneplatser lediga att tillträda den 1 Aug. Kompetens: helst examen i huslig ekonomi, med betyg från föregående platser om förmåga att leda och undervisa. Elevantalet omkring 20 st. i ålder 20—24 år, delade i två afdelningar i 2 kök. Ena köket för matlagning och extra arbete, andra köket för bakning och charkuteri i förening med försäljning. Kursen omfattar vardera 20 veckor höst och vår. Lön 300 kr. för hvarje kurs. Bostad å Skolan med allt fritt. Tre mån. uppsägningstid. Ansökningar åtföljda af ålders- och läkarebetyg insändas före den 20 maj till Styrelsen för Praktiska Hushållsskolan i Lund.

Bättre flicka

ej under 25 år, kunnig i matlagning o. för öfrigt alla i ett hem förekommande göromål, sökes till den 1 Maj. Lön 20 kr. pr månad. Svar till »E. G.», Torsby p. r.

Energisk försäljerska

fullständigt hemma i Reseffekt- och Herrekiperingsbranschen erhåller förmånlig anställning. Ansökningar med betyg och referenser emottagas mellan kl. 9—11 f. m. Aktiebol. Nord. Kompaniet, Jakobsbergsgatan 4.

Guvernans

musikalisk och med utgångsbetyg från Högre Lärarinneseminarier i Stockholm sökes till två barn om 8 och 11 år af norsk familj bosatt i Värmland. Stilla men naturskönt ställe. Ansökningar med betygsafskrifter ställas till Fru Marie Blakstad, Värmlands-Sälboda.

Husföreståndarinna

i medelåldern, kunnig i matlagning och van att med ordning och omtanke sköta bättre hushåll, kan genast erhålla fördelaktig anställning om goda betyg kunna företes.

Närmare meddelar

Klädesfabriken, Karlskrona.

Bildad, anspraakslös flicka,

kunnig i matlagn., öfriga husliga sysslor samt sömnad. erhåller 1 maj plats i 2 pers. hushåll (sommarm. 4 p.rs.) vid stationssamhälle i Norrland, att utan jungfru med husmoderns hjälp sköta hemmet. Vatten- och slaskl. finnes. Svar med rek., foto och lönepretentioner till "Hjälpreda" Alfta p. r.

Ressällskap

till London i slutet af April, söker en ung, bildad dam. Svar till "Resa" Tidningskontoret Engelbrekts gat. 41, Stockholm.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

GYNNA ALLTID DAGNYS

ANNONSÖRER!

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4 | 1 | 0
| 2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns Eau de Cologne ROYAL är fortfarande oöfverträffad.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid kl. 1/2, 10—4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 183 36

Obs.! Fredrika Bremer-Förbundet. Obs!

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgivare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontors-
biträden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12—4.
Adr. Drottninggatan 54, Stock-
holm.
Allm. tel. 48 16. Rikstel. 27 62.

Astrid Wittborn

Manicure, Pedicure,

Hygiensk ansiktsbehandling.

BRAHEGATAN 6, 2 tr. R. T. 123 59. A. 197 16

KOSTYM-ATELIER

MASKINBRODERING

53 Drottninggatan 53, 2 tr.

Systrarna Johansson.

Riks och Allm. telefon.

Sorgsaker.

Ständigt på lager, förstklassigt ar-
bete, billiga priser

Astrid Ahlström & C:o.

18 Smålandsgatan 18,
vid Norrmalmstorg.

Broderiaffären

3 n. b. Kommendörsgatan 3 n. b.

Rekommenderar sitt välsortera-
de lager af Schweizerbroderier
och Spetsar

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Skandinavisk Konstslöjdsförsäljning,
STOCKHOLM, 27 Klarabergsgat. 27.

Handarbeten, rikt urval
Nationaldräkter, tyger
och tillbehör
Träslöjd, stort lager
National- och Garne-
ringsband, egen till-
verkning.

HERM. HAMNQVIST

Kungl. Hoffotograf.

Biblioteksg. 11, Stockholm.

1 dussin kabinettsfotografier, matt
papper, 12 kronor.

Lektioner i Linnesömnad,

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibyleg. 36. Hörnet af Karlavägen.

R. T. 35 30. A. T. 210 04.

Ängelsbergs Hvilohem

i barrskog med högt, soligt läge
och utsikt öfver Ämningen. Öp-
pet året om. Ref. lämnas. Närmare
upplysningar genom Fröken Bertha
Andersson, Hvilohemmet, Ängels-
berg. Rikstel. 20.

Sju praktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom.
Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kar-
tonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning
af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illu-
strationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling
sagor af
Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris
75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn
och ungdom. Fritt
efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustratio-
ner af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och
ungdom af Marie Lou-
Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner. 304 sidor,
33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn
och ungdom. Bear-
betning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39
illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och
berättelser
af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre.
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

Andelsägare i Föreningen Dagny

kallas till ordinarie sammanträde fredagen
den 28 april kl. 7.30 e. m. å Fredrika-Bre-
mer-Förbundets lokal, Drottninggatan 54,
Stockholm.

STYRELSEN.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Till Lotten Dahlgren. Den 23 april 1911.

Social-hygieniska fabrikkonsulenter. Af Gerda Meyerson.

Till Förlikningsbillens historia.

Det gick ändå! Af H. W—dh.

Anders Österling: Blommande träd. — Per Hallström: Två
sagodramer. Rec. af Sigrid Elmblad.

Fragment ur ett kvinnoöde. I. Af Sigrid Platen.

Insänd litteratur.

Föreningsmeddelanden.

**Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.**